

PATVIRTINTA

Vilniaus lietuvių namų direktoriaus

2021 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V1-170 (1.3)

(Vilniaus lietuvių namų direktoriaus

2026 m. vasario 27 d. įsakymo Nr. V1-28 (1.3)

redakcija)

VILNIAUS LIETUVIŲ NAMŲ DARBUOTOJŲ ANTIKORUPCINIO ELGESIO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus lietuvių namų darbuotojų antikorupcinio elgesio tvarkos aprašas (toliau – tvarkos aprašas) nustato Vilniaus lietuvių namų (toliau – Lietuvių namai) darbuotojų elgesio principus, kuriais, vykdydami savo pareigas Lietuvių namuose, turi vadovautis darbuotojai, susidūrę su jiems teikiamomis dovanomis, galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika Lietuvių namuose ar gavus apie tai informacijos.

2. Tvarkos aprašo tikslas – užkirsti kelią darbuotojų neetiškam elgesiui ar galimiems korupciniams veiksams, įtvirtinti Lietuvių namų veiklos srityse sąžiningumo ir skaidrumo principus kaip prioritetinius, didinti visuomenės pasitikėjimą Lietuvių namais ir jos darbuotojais.

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Artimi asmenys** – Lietuvių namų darbuotojo sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka, taip pat jų tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ir partneriai, artimi draugai.

3.2. **Darbuotojas** – Lietuvių namuose dirbantis darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį.

3.3. **Interesų konfliktas** – situacija, kai darbuotojas, atlikdamas tarnybines pareigas ar vykdydamas tarnybinį pavedimą, turi priimti ar dalyvauti priimant sprendimą arba įvykdyti pavedimą, kuris susijęs ir su jo privačiais interesais.

3.4. **Kyšininkavimas** – valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens paties ar per tarpininką savo ar kitų naudai tiesiogiai ar netiesiogiai duotas pažadas ar susitarimas priimti kyšį, reikalavimas ar provokavimas duoti kyšį ir kyšio priėmimas už teisėtą ar neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus.

3.5. **Kyšis** – bet kokios turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau ar kitam asmeniui (materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios) forma išreikštas neteisėtas ar nepagrįstas atlygis už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą vykdant įgaliojimus, taip pat siekiant išskirtinės padėties ar palankumo. Kyšiu gali būti laikomi ne tik pinigai, daiktai, maisto produktai, alkoholis, bet ir paslaugos, nuolaidos, atleidimas nuo turtinių įsipareigojimų ir kt.

3.6. **Neetiškas elgesys** – elgesys, prieštaraujantis Lietuvių namų veiklos ir darbuotojų darbo etikos principams.

3.7. **Neteisėtos dovanos** – bet kokie materialinę vertę turintys daiktai, paslaugos ar kita nauda (pinigai, dovanų čekiai, išskirtinės lengvatos ar nuolaidos, teikiamos darbuotojui dėl jo vykdomų pareigų, vaišingumas, apmokymai, transporto, maitinimo išlaidos ir pan.).

3.8. **Papirkimas** – bet kurio asmens, paties ar per tarpininką, tiesiogiai arba netiesiogiai pareikštas pasiūlymas, pažadas ar susitarimas duoti kyšį arba kyšio davimas valstybės tarnautojui ar jam prilygintam asmeniui už pageidaujamą teisėtą veikimą ar neveikimą, išimtinę padėtį ar palankumą vykdant įgaliojimus.

3.9. **Piktnaudžiavimas** – valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens savo tarnybinės padėties, įstatymais ir kitais teisės aktais suteiktų teisių, pareigų ir įgaliojimų panaudojimas arba nepanaudojimas priešingai Lietuvių namų interesams, jos veiklos principams, esmei ir turiniui ir veiksmai, kuriais viršijami suteikti įgaliojimai.

3.10. **Prekyba poveikiu** – tyčiniai veiksmai, kai bet kuriam asmeniui, kuris teigia arba patvirtina galįs mainais už nepagrįstą atlygį pasinaudodamas savo visuomenine padėtimi, Lietuvių namais, įgaliojimais, giminyse, pažintimis ar kita tikėtina įtaka daryti netinkamą poveikį tam tikrų

asmenų sprendimams, tiesiogiai ar netiesiogiai yra žadamas, duodamas ar siūlomas bet koks nepagrįstas atlygis, neatsižvelgiant į tai, ar tas atlygis yra skirtas jam pačiam ar bet kuriam kitam asmeniui. Taip pat situacija, kai mainais už poveikį yra prašomas, gaunamas ar priimamas pasiūlymas ar pažadas dėl tokio atlygio, nepaisant to, ar tas poveikis padaromas ir ar tariamu poveikiu pasiekiamas norimas rezultatas.

3.11. **Tradicija** – istoriškai įsitvirtinusi kultūros forma: apeigos, ritualai, papročiai, simboliai, vertybės, vaizdiniai, elgsena ir kt., perduodami iš kartos į kartą.

3.12. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos atitinka sąvokas, apibrėžtas Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme, Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse ir kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

4. Tvarkos aprašas taikomas visiems Lietuvių namų darbuotojams. Darbuotojai įsipareigoja netoleruoti interesų konflikto, kyšininkavimo, neetiško elgesio, neteisėtų dovanų, papirkimo, prekybos poveikiu, piktnaudžiavimo ar kitų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų.

II SKYRIUS DARBUOTOJŲ VEIKLOS IR ETIKOS PRINCIPAI BEI ELGESIO NORMOS

5. Lietuvių namų darbuotojai, atlikdami savo funkcijas, vadovaujasi atsakomybės, atvirumo, efektyvumo, kūrybingumo, lankstumo, lojalumo valstybei, nesavanaudiškumo, sąžiningumo ir nešališkumo, padarumo, pagarbos žmogui ir valstybei, politinio neutralumo, profesionalumo, teisingumo, viešumo ir skaidrumo veiklos ir etikos principais.

6. Lietuvių namų darbuotojai vadovaujasi šiomis elgesio normomis:

6.1. veikia kaip profesionalai, nepriekaištingai ir atsakingai atlieka pareigas, savo darbo laiką naudoja efektyviai, bendradarbiauja, yra iniciatyvūs ir siekia nuolat tobulėti;

6.2. nepažeidžia žmogaus teisių ir laisvių, susilaiko nuo komentarų ir viešo požiūrio reiškimo, jei tai gali sukelti neigiamų padarinių, ir atlikdamas savo darbinės pareigas nedaro neteisėto poveikio kitiems asmenis reiškiant savo politinius, religinius, rasinius, seksualinės orientacijos, socialinės padėties ir kitus įsitikinimus;

6.2. yra objektyvūs ir nešališki, vadovaujasi valstybės ir visuomenės gerovės interesais, nepiktnaudžiauja (veikimu arba neveikimu) suteiktomis pareigomis, teisėmis ir įgaliojimais, nenaudoja jų savanaudiškais tikslais, ne tarnybos ar ne darbo interesais arba ne pagal įstatymus ar kitus teisės aktus, nesavivaliauja ir neviršija jiems suteiktų teisių ir įgaliojimų;

6.3. rengiant ir teikiant Lietuvių namų direktoriui dokumentų projektus įsigilina į klausimų esmę, vengia skubotumo ir paviršutiniškumo, patikrina, ar jie atitinka galiojančius įstatymus ir kitus teisės aktus;

6.3. nesikiša į kitų Lietuvių namų darbuotojų veiklą, siekdami priversti atsisakyti teisėtų veiksmų ar atlikti neteisėtus veiksmus savo ar kitų asmenų naudai;

6.4. elgiasi nepriekaištingai, netoleruoja neskaidraus ir (ar) šališko elgesio, kyšininkavimo, papirkimo, prekybos poveikiu, dokumentų klastojimo, sugadinimo ar paslėpimo, neteisėto tarnybos ar komercinės paslapties atskleidimo ar panaudojimo, valstybės turto pasisavinimo ar iššvaistymo;

6.5. vadovaujasi privataus gyvenimo neliečiamumo principu, gerbia kolegų ir kitų asmenų privatų gyvenimą, neteisėtai neatskleidžia ir nenaudoja informacijos apie jų privatų gyvenimą;

6.6. vengia veiksmų ir aplinkybių, galinčių diskredituoti Lietuvių namų darbuotojus ar gimnaziją;

6.7. laiku ir sąžiningai deklaruoja privačius interesus ir galimus interesų konfliktus, kilus faktiniam ar galimam interesų konfliktui, informuoja apie tai Lietuvių namų direktorių vidaus teisės aktų nustatyta tvarka ir nusišalina nuo bet kokių interesų konfliktą sukeliančių klausimų ar jų sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo;

6.8. jeigu nėra tikri, ar atsidūrė interesų konflikto situacijoje, arba nežino, kaip turėtų pasielgti atsidūrę interesų konflikto situacijoje, kreipiasi į Lietuvių namų darbuotoją, atsakingą už personalo valdymą, kad raštu pateiktų rekomendacijas, kaip teisingai elgtis esamoje situacijoje;

6.9. komunikuoja ir elgiasi atsakingai, kad veiksmai nebūtų suprasti kaip užuomina ar provokavimas duoti kyšį;

6.10. jeigu nežino, kaip turėtų pasielgti, kai siūloma dovana arba mano, kad daromas poveikis, savo abejones atvirai išdėsto savo Lietuvių namų direktoriui, už antikorporcinės aplinkos

kūrimą atsakingai komisijai ir paprašo pateikti rekomendacijas, kaip tinkamai pasielgti esamoje situacijoje. Išimtiniais atvejais, kai nėra galimybių iš anksto suderinti ir (arba) pasikonsultuoti dėl dovanos priimtumo, darbuotojas turi dovanos atsisakyti;

6.11. nesinaudoja viešai neskelbiama tarnybine informacija ne tarnybinei veiklai.

7. Antikorupcinio elgesio situacijų pavyzdžiai pateikiami Tvarkos aprašo 1 priede.

8. Vadovai papildomai vadovaujasi šiomis elgesio normomis:

8.1. užtikrina, kad darbuotojams būtų prieinama informacija apie Lietuvos namuose taikomas antikorupcinio elgesio normas;

8.2. skatina kurti darbingą, draugišką aplinką ir organizacijos kultūrą, kurioje gerbiamos žmogaus teisės ir puoselėjamos lygios galimybės;

8.3. etinį aspektą laiko svarbia kiekvienos veiklos sprendimo dalimi, skatina darbuotojus vadovautis šiuo principu ir savo elgesiu rodo pavyzdį;

8.4. yra objektyvūs ir laikosi lygių galimybių principų, sudarydami darbuotojams darbo sąlygas, karjeros galimybes, nustatydami darbo krūvį, užmokestį, sudarydami galimybę gauti priemokas, premijas, tobulinti kvalifikaciją, gauti atostogas;

8.5. objektyviai vertina darbuotojų darbo rezultatus ir pasiekimus, vengia bet kokių veiksmų, kurie galėtų suteikti pagrindo abejoti nešališkumu;

8.6. pastabas dėl pavaldžių darbuotojų darbo reiškia mandagiai, skatina darbuotojus reikšti savo nuomonę tarnybiniais klausimais ir ją išklauso;

8.4. rūpinasi, kad darbuotojui, pranešusiam apie pažeidimus, būtų užtikrinamas konfidencialumas (jeigu to darbuotojas prašo) ir užtikrinama, kad dėl pateiktos informacijos jam nebūtų daromas neigiamas poveikis ir būtų taikomos teisinės gynybos priemonės;

8.5. vadovaudamasis Lietuvos namų korupcijos prevencijos veiklos planu ir kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, vertina, ar taikomos korupcijos prevencijos priemonės vadovaujamose veiklos srityse yra efektyvios siekiant suvaldyti konkrečiu laikotarpiu kylančias korupcijos pasireiškimo rizikas.

III SKYRIUS KORUPCINIO POBŪDŽIO NUSIKALSTAMOS VEIKOS

9. Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos:

9.1. kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas, piktnaudžiavimas;

9.2. nusikalstamos veikos, padaromos viešajame sektoriuje arba teikiant administracines ar viešąsias paslaugas piktnaudžiaujant įgaliojimais ir tiesiogiai ar netiesiogiai siekiant naudos sau ar kitam asmeniui: neteisėtas teisių į daiktą įregistravimas, tarnybos pareigų neatlikimas, valstybės paslapties atskleidimas, neteisėtas politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas, turto iššvaistymas, komercinės paslapties atskleidimas, nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimas, neteisėtų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą, tarnybos paslapties atskleidimas, dokumento suklastojimas ar disponavimas suklastotu dokumentu;

9.3. kitos nusikalstamos veikos, kuriomis siekiama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą, prekybą poveikiu ar papirkimą.

III SKYRIUS VIEŠŲJŲ IR PRIVAČIŲ INTERESŲ ATSKYRIMAS

10. Lietuvos namų darbuotojas privalo:

10.1. elgtis taip, kad jo šeiminiai, socialiniai ir kitokie santykiai nekenktų darbui ir netrukdytų atlikti tiesioginių pareigų,

10.2. nepasiduoti valdžios ar valdymo institucijų, pareigūnų, visuomenės informavimo priemonių, visuomenės ir atskirų asmenų neteisėtai įtakai, apie tai informuoti tiesiogini vadovą. Jei tokią įtaką daro tiesioginis vadovas, informuoti Lietuvos namų direktorių;

10.3. gauti tik teisės aktais leidžiamą gauti atlyginimą;

10.4. jei gali kilti viešųjų ir privačių interesu konfliktas, nedalyvauti finansinėje ar komercinėje veikloje naudojantis savo darbine padėtimi, nesinaudoti darbo metu gauta informacija asmeninei naudai gauti;

10.5. būti objektyvus, įsipareigoti neturėti asmeninio išankstinio nusistatymo, priimant sprendimus;

10.6. nepriimti dovanų, pinigų ar paslaugų, išskirtinių lengvatų ir nuolaidų iš fizinių ar juridinių asmenų.

III SKYRIUS

LIETUVIŲ NAMŲ DARBUOTOJŲ ELGESYS, KAI TEIKIAMOS DOVANOS AR DUODAMAS KYŠIS

11. Lietuvių namuose dirbantiems asmenims įstatymai draudžia priimti bet kokias dovanas¹, išskyrus numatytas išimtis:

11.1. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 13 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Lietuvių namuose dirbantis asmuo gali gauti ne didesnės negu 150 eurų vertės dovanų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su valstybinėje Lietuvių namuose dirbančio asmens pareigomis, taip pat dėl reprezentacijai skirtų dovanų su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika arba kai paslaugomis yra naudojamosi tarnybiniais tikslais, o šio įstatymo 13 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, kai dovanos vertė viršija 150 eurų, ši dovana yra laikoma valstybės ar savivaldybės nuosavybe. Tokia dovana įvertinama ir saugoma institucijos ar įstaigos vadovo nustatyta tvarka;

11.2. Lietuvos Respublikos darbo kodekso 139 straipsnio 2 dalies 6 punkte nustatyta, kad darbdavio iniciatyva darbuotojui paskatinti už gerai atliktą darbą, jo ar įmonės, padalinio ar darbuotojų grupės veiklą ar veiklos rezultatus gali būti mokamos premijos.

12. Jei darbuotojas priima „dovaną“ už savo atliekamas pareigas, laikoma, kad jis priima kyšį.

13. Lietuvių namuose dirbantys asmenys už savo darbą gauna atlyginimą ir jiems negalima papildomai atsidėkoti (suteikti naudos). Kartais klaidingai manoma, kad kyšiu laikomas pinigų arba daiktų davimas tarnautojui prieš jam atliekant tam tikrus veiksmus, o jei po veiksmų atlikimo – tai dovana. Abiem atvejais tai yra nusikaltimas. Kyšis niekada negali būti dovana, tačiau dovana kyšiu gali būti.

14. Atvejis, kai menkaverte dovana nesiekia jokių Lietuvių namų darbuotojo veiksmų ar valios paveikimo ir darbuotojas priima tokią dovaną (pvz., už nuoširdų aptarnavimą, mandagumą, kultūringumą ar simpatizuojančią dovanojamas šokoladas, saldainiai, rašiklis ir pan.), kuri neturėjo įtakos jo veiklai ar sprendimams, traktuotinas kaip veiklos ir etikos principų pažeidimas, nes visi Lietuvių namų darbuotojai yra pasirašytinai susipažinę su Lietuvių namų darbo tvarko taisyklėmis, kurios draudžia priimti bet kokias dovanas. Tačiau, jeigu už tokią menkavertę dovaną (iki 1 MGL) Lietuvių namų darbuotojas atliktų neteisėtus veiksmus (pažeisdamas nustatytą tvarką, atliktų ūkio subjekto veiklos patikrinimą, išduotų veterinarinį dokumentą ir pan.), šie veiksmai būtų laikomi nusikalstamais (kyšio priėmimas) ir Lietuvių namų darbuotojui grėstų baudžiamoji atsakomybė už kyšininkavimą.

15. Lietuvių namų darbuotojai turi neprovokuoti, nereikalauti duoti ar pažadėti duoti kyšį ir elgtis taip, kad savo elgesiu nesudarytų įspūdžio, kad yra provokuojama ar reikalaujama duoti, pažadėti duoti kyšį ar susitarti dėl kyšio davimo už darbo pareigų (nepriklausomai nuo to, ar nurodoma konkreti veika, ir nuo to, ar ji yra teisėta ar neteisėta) atlikimą ar neatlikimą praeityje ar ateityje.

15. Visais atvejais, jei manoma, kad gali būti siūlomas, žadamas ar duodamas kyšis (esant bet kokioms asmens užuominoms, prašymams ar pasiūlymams), Lietuvių namų darbuotojas pirmiausia turėtų taikyti prevencines priemones ir įspėti asmenį, kad tokie veiksmai užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

¹1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.470 straipsnio 5 dalis, kurioje nustatytas draudimas priimti dovanas politikams, valstybės ir savivaldybių pareigūnams ir kitokiems valstybės tarnautojams ir jų artimiesiems giminaiciams, kai tai susiję su politiko, pareigūno ar valstybės tarnautojo tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis;

2. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 9 punktas, kuriame nustatyta pareiga laikytis padorumo principo: valstybės tarnautojas privalo elgtis nepriekaištingai, nepriimti dovanų, pinigų ar paslaugų, išskirtinių lengvatų ir nuolaidų iš asmenų ar organizacijų, siekiančių daryti įtaką, kai jis eina pareigas;

3. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalis, kurioje nustatyta, kad deklaruojantis asmuo ar jam artimas asmuo negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su deklaruojančio asmens tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis.

16. Baudžiamoji atsakomybė gresia tiek už kyšio davimą, tiek už priėmimą. Pirmuoju atveju atsako asmuo, duodantis kyšį, antruoju – asmuo, priimančias kyšį.

16. Pažadas, susitarimas, reikalavimas ar provokavimas duoti kyšį yra baigtas nusikaltimas, t. y. pradėti ikiteisminį tyrimą galima ir asmeniui nepriėmus kyšio fiziškai. Baudžiamas asmuo ne tik už kyšio davimą / priėmimą, tačiau ir už susitarimą ar pažadą duoti / priimti kyšį, taip pat reikalavimą ar provokavimą duoti kyšį.

IV SKYRIUS

REKOMENDACIJOS, KAIP LIETUVIŲ NAMŲ DARBUOTOJAMS ELGTIS SUSIDŪRUS SU KORUPCIJOS APRAIŠKOMIS

18. Jeigu Lietuvių namų darbuotojams atliekant tarnybines pareigas (funkcijas) duodami pinigai, daiktai, dovanų čekiai, maisto produktai, gėrimai ar kitos vertybės, siūlomos nemokamos paslaugos, nuolaidos, t. y. kyšis, darbuotojai turi elgtis, vadovaudamiesi toliau pateiktomis rekomendacijomis:

18.1. gavęs pasiūlymą priimti kyšį už tarnybinių pareigų atlikimą ar neatlikimą, Lietuvių namų darbuotojas privalo:

18.1.1. nepriimti kyšio, neatsižvelgdamas į jo vertę,

18.1.2. jei yra galimybė, padaryti garso ir (ar) vaizdo pokalbio (veiksno) įrašą,

18.1.3. aiškiai pareikšti ir savo elgesiu parodyti asmeniui, kad netoleruoja jokių nepagrįstų atlygių ir dovanų,

18.1.4. paaiškinti asmeniui, kad jo veiksmai gali būti vertinami kaip nusikalstami ir užtraukti baudžiamąją atsakomybę,

18.1.5. įspėti asmenį, kad apie kyšio siūlymą bus informuotas Lietuvių namų direktorius, ikiteisminio tyrimo įstaiga; jei yra galimybė, neleisti asmeniui pasišalinti ir skubiai telefonu informuoti Lietuvių namų direktorių, Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo komisiją (komisijos pirmininką), ikiteisminio tyrimo įstaigą,

18.1.6. kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai, išlaikyti rimtį, parengti rašytinį paaiškinimą apie buvusias kyšio siūlymo ar pažado jį duoti aplinkybes,

18.1.7. iki ikiteisminio tyrimo pareigūnų atvykimo elgtis pagal ikiteisminio tyrimo pareigūnų nurodymus;

18.2. asmeniui padavus kyšį Lietuvių namų darbuotojas privalo:

18.2.1. neimti kyšio į rankas, neatsižvelgdamas į jo vertę,

18.2.2. jei yra galimybė, padaryti pokalbio garso, vaizdo įrašą, nufotografuoti ant stalo ar kitur padėtą kyšį,

18.2.3. aiškiai pareikšti ir savo elgesiu parodyti asmeniui, kad netoleruoja jokių nepagrįstų atlygių ir dovanų,

18.2.4. paaiškinti asmeniui, kad jo veiksmai gali būti vertinami kaip nusikalstami ir užtraukti baudžiamąją atsakomybę,

18.2.5. įspėti asmenį, kad apie kyšio davimą bus informuotas Lietuvių namų direktorius, ikiteisminio tyrimo įstaiga; jei yra galimybė, neleisti asmeniui pasišalinti ir skubiai telefonu informuoti Lietuvių namų direktorių, Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo komisiją (komisijos pirmininką), ikiteisminio tyrimo įstaigą,

18.2.6. įsidėmėti kyšio dalyką – koks tai daiktas, jei pinigai – kiek ir kokių kupiūrų, koks jų nominalas, kokia valiuta, kiekis, į ką įdėta ar įpakuota (pvz., į maišelį, voką ir pan.), su kokiais dokumentais ar daiktais pateiktas ir kt. Svarbu tai, kada tiksliai ir kur buvo įdėtas / paliktas kyšis (pvz., atneštuose dokumentuose, kabinete po stalu, tarnybiniame automobilyje ir pan.). Pasistengti paduotą kyšį laikyti asmeniui matomoje, bet nepasiekiamoje vietoje ir, jei yra galimybė, užtikrinti, kad asmuo, davęs kyšį, nepasišalintų iš įvykio vietos,

18.2.7. apsaugoti įvykio vietą, jeigu pinigai, daiktai buvo palikti ant stalo, įkišti į stalčių ar numesti ant žemės, o asmuo, davęs kyšį, pasišalino, palikti juos ten, kur yra, ir neliesti rankomis, imtis visų būtinų priemonių įvykio vietai apsaugoti, neleisti tokioje vietoje kitiems asmenims ką nors liesti. Atkreipti dėmesį, kad ant kyšio dalyko greičiausiai yra įtariamojo pirštų atspaudų, todėl juos būtina išsaugoti (nenutrinti čiupinėjant ar pan.) kartu su kitais daiktais, pateiktais kartu su kyšio dalyku (pvz., pinigai įdėti į voką ar kitą daiktą, kurie taip pat gali turėti pirštų atspaudų). Jeigu pinigai buvo numesti ar nukrito, pvz., už automobilio sėdynės, geriausia jų neliesti iki ikiteisminio tyrimo pareigūno atvykimo,

18.2.8. jeigu yra galimybė nustatyti įvykio liudytojus, kurie galėjo matyti papirkimo ar bandymo papirkti faktą, užsirašyti jų duomenis ir kontaktinius telefonus, esant galimybei, paprašyti pasilikti įvykio vietoje, kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai,

18.2.9. surašyti išsamų tarnybinį pranešimą, kuriame nurodyti tikslų įvykio laiką, vietą, kyšio dalyką (daiktų, pinigų kiekį, valiutą, kupiūras ir kt.), įvykio liudytojus, aprašyti asmens veiksmus duodant kyšį, jo nurodytus papirkimo motyvus ir priežastis ir kitas reikšmingas aplinkybes,

18.2.10. įsidėmėti, kad ikiteisminio tyrimo duomenys yra neskelbtini (neviešinami), nekomentuojami;

18.3. darbo ar ne darbo metu gavęs pasiūlymą paveikti kitą darbuotoją, kad šis atitinkamai veiktų ar neveiktų, Lietuvos namų darbuotojas privalo:

18.3.1. jeigu siūlymas buvo pateiktas el. paštu arba kitomis elektroninėmis priemonėmis ir programomis, neištrinti el. pašto laiškų, trumpųjų žinučių, išsaugoti jas ir užfiksuoti,

18.3.2. nepriimti pasiūlymo ar kyšio už pažadą paveikti kitą darbuotoją,

18.3.3. jeigu siūlymas buvo atliktas tiesiogiai, gyvai, esant galimybei padaryti pokalbio garso, vaizdo įrašą, kuriame būtų užfiksuotas asmens veidas ir kiti įsimintini požymiai. Taip pat fiksuoti dokumentus, kurie gali identifikuoti kyšį padavusį asmenį,

18.3.4. aiškiai pareikšti ir savo elgesiu parodyti, kad netoleruoja tokio elgesio,

18.3.5. paaiškinti asmeniui, kad jo veiksmai gali būti vertinami kaip nusikalstami ir užtraukti baudžiamąją atsakomybę,

18.3.6. išsiaiškinti asmens ketinimus, kokio veikimo ar neveikimo siekiama / tikimasi iš darbuotojo, t. y. turi būti suformuluojama priežastis, dėl kurios siūlomas, žadamas ar duodamas kyšis,

18.3.7. įspėti asmenį, kad apie kyšio davimą bus informuotas Lietuvos namų direktorius, ikiteisminio tyrimo įstaiga; jei yra galimybė, neleisti asmeniui pasišalinti ir skubiai telefonu informuoti Lietuvos namų direktorių, Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo komisiją (komisijos pirmininką, ikiteisminio tyrimo įstaigą,

18.3.8. įsidėmėti kyšio davimo aplinkybes, kada tiksliai ir kur buvo įdėtas ar paliktas kyšis ir kol atvyks ikiteisminio tyrimo pareigūnai, išlaikyti rimtį, parengti rašytinį paaiškinimą apie buvusias kyšio davimo aplinkybes. Pranešimo apie pažeidimą forma pateikiama Tvarkos aprašo 2 priede,

18.3.9. iki ikiteisminio tyrimo pareigūnų atvykimo elgtis pagal pareigūnų nurodymus,

18.3.10. ikiteisminio tyrimo pareigūnams atvykus į įvykio vietą, vykdyti jų nurodymus, suteikti kuo daugiau informacijos ir duoti teisingus parodymus apie tai, kas įvyko,

19. Jei išėjus asmeniui (pareiškėjui, interesantui ir kt.) savo darbo vietoje Lietuvos namų darbuotojas tarp dokumentų randa grynųjų pinigų, dovanų čekių, nuolaidų kuponų (kad ir kiek laiko būtų praėję) arba asmuo Lietuvos namų darbuotojo darbo vietoje paliko dėžutę saldinių, šokoladą, kavos, daržovių, vaisių, gėlių ir pan., Lietuvos namų darbuotojui būtina nedelsiant susisiekti su tokiais asmenimis, perspėti apie gresiančią baudžiamąją atsakomybę, paprašyti kuo skubiau atvykti pasiimti paliktų daiktų ir apie tai informuoti Lietuvos namų direktorių, Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo komisiją (komisijos pirmininką). Jei nepavyksta minėtų daiktų grąžinti savininkui arba nežinoma, kas juos paliko, daiktai tvarkomi Lietuvos namų dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos apraše nustatyta tvarka.

20. Jei neteisėtas atlygis buvo pasiūlytas, pažadėtas arba reikalavimas, grasinimas atlikti tam tikrus veiksmus (tiek teisėtus, tiek neteisėtus) buvo perduotas el. paštu, telefonu ar kitomis ryšio priemonėmis (socialinių tinklų paskyroje), Lietuvos namų darbuotojas:

20.1. privalo imtis priemonių išsaugoti įrodymus: neištrinti el. pašto laiškų, trumpųjų žinučių, esant galimybei, daryti garso, vaizdo įrašus su neteisėtą atlygį siūlančiu asmeniu;

20.2. jei neteisėtas atlygis buvo atsiųstas anonimiškai kaip pašto siunta ar per kurjerį, padaryti siuntos išpakavimo ir siuntos turinio nuotraukas. Jos gali suteikti papildomos informacijos nustatant kyšio davėją;

20.3. informuoti Lietuvos namų direktorių, Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo komisiją (komisijos pirmininką), ikiteisminio tyrimo įstaigą.

21. Apie asmens neteisėtus veiksmus rekomenduotina nedelsiant pranešti Lietuvos namų direktoriui, Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo komisijai (komisijos pirmininkui), Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybą (toliau – STT) tel. (0 5) 266 3333, el. paštu pranesk@stt.lt arba palikti pranešimą STT interneto svetainėje arba pranešti policijai trumpuoju tel. 112.

VI SKYRIUS ATSAKOMYBĖ

22. Lietuvių namų darbuotojams, pažeidusiems Tvarkos aprašo nuostatas, taikoma atitinkama atsakomybė:

22.1. už veiklos ir etikos principų pažeidimus taikoma atsakomybė Valstybės Lietuvių namų įstatymo, Darbo kodekso ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

22.2. už Lietuvos Respublikos civilinio kodekso, Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų pažeidimus taikoma civilinė, administracinė atsakomybė;

22.3. už Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXXIII skyriuje nustatytų straipsnių pažeidimus (kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas, piktnaudžiavimas Lietuvių namais ir kt.) taikoma baudžiamoji atsakomybė.

VI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Tvarkos aprašas privalomos visiems Lietuvių namų darbuotojams. Už jų nesilaikymą darbuotojams gali būti taikoma drausminė, o nustačius nusikalstamos veikos požymius ir baudžiamoji atsakomybė.

24. Darbuotojai su šiuo tvarkos aprašu supažindinami el. priemonėmis arba pasirašytinai.

ANTIKORUPCINIO ELGESIO SITUACIJŲ PAVYZDŽIAI

SITUACIJA	DARBUOTOJO ELGESYS
DOVANOS	
Darbuotojas mokinio ar kito asmens paprašo pateikti papildomus dokumentus. Asmuo darbuotojui atneša trūkstančius dokumentus ir kartu teikia saldainių dėžutę. Ar darbuotojas gali tokią dovaną priimti?	Negali, nes tai susiję su darbuotojo einamomis pareigomis. Nesant galimybės dovanos atsisakyti / grąžinti, dovanos gavimo faktas registruojamas, užpildomas Dovanos vertinimo aktas.
Ar darbuotojai gali priimti dovanas, kurias švenčių proga teikia paslaugų teikėjai?	Negali. Tokia dovana būtų teikiama dėl darbuotojų einamų pareigų, tam tikri Paslaugų teikėjų veiklos aspektai priklauso nuo priimamų sprendimų. Darbuotojų priimtos dovanos keltų abejonių dėl jų priimamų sprendimų šališkumo ateityje. Nesant galimybės dovanos atsisakyti / grąžinti, dovanos gavimo faktas registruojamas, užpildomas Dovanos vertinimo aktas.
Mokinių grupė darbuotojui, kuris vedė ekskursiją, pasakojo apie įstaigos darbą, padovanojo savo pačių pagamintą/mokymo įstaigos suvenyrą. Ar gali darbuotojas tokią dovaną priimti?	Gali. Darbuotojas nepriiminės jokių sprendimų mokinių atžvilgiu. Tokia dovana gali būti vertinama kaip įteikta pagal tradicijas.
MAITINIMAS AR APGYVENDINIMAS	
Lietuvių namų lėšomis finansuojamas renginys, kuriame gali dalyvauti viešai paskelbtame kvietime užsiregistravę dalyviai. Renginyje dalyvauja vadovai (pvz., direktorius, padalinių vadovai), kurie renginio metu viešai pasisako, bei darbuotojai, kurie yra tik dalyviai (viešai nepasisako). Ar gali visi dalyviai tokio renginio metu priimti maitinimo paslaugą – vaišintis gaiviaisiais gėrimais ir užkandžiais kavos pertraukos metu ir karštaisiais patiekalais – per pietus?	Gali, kadangi dalyvavimas Lietuvių namų organizuojamame renginyje bei su vadovu suderinusiems darbuotojams būtų susijęs su einamų pareigų (funkcijų) atlikimu. Maitinimo paslaugos priėmimas šiuo atveju laikytinas naudojimosi paslaugomis darbiniais tikslais.
Mokytojų dienos proga darbuotojai kviečiami į organizuojamus darbuotojų pagerbimą ir apdovanojimus šventės metu siūloma kava, užkandžių. Ar gali vadovai ir darbuotojai tokioje šventėje vaišintis?	Gali dalyvauti ir vaišintis. Mokytojų diena – profesinė šventė, renginys, susijęs su tam tikrų tradicijų puoselėjimu, visuotinių vertybių propagavimu. Darbuotojai į šį oficialų renginį būtų kviečiami dėl savo einamų pareigų, siekiant tradiciškai pagerbti įstaigoje dirbančius asmenis.
RENGINIAI	
Vyksta darbuotojų mokymai, kurių metu į mokymus deleguoti darbuotojai asmeniniam naudojimui gauna rašymo priemonių su mokymų organizatoriaus logotipais. Ar galima priimti tokią dovaną?	Galima. Darbuotojai šiuose mokymuose dalyvauja dėl einamų pareigų, o dovana vertinama kaip reprezentacinė (mažos vertės), taigi ją priimti galima.

Rekomenduojami paaiškinimai asmeniui dėl dovanų nepriėmimo:

1. „Atsiprašome, tačiau priimti dovanas draudžia Lietuvos Respublikos teisės aktai, už dovanų priėmimą galima teisinė atsakomybė. Priimdamas dovaną aš rizikuočiau netekti darbo, būtų suteršta kolegų ir Tarnybos reputacija“;

2. „Norėtume informuoti, kad dovanos priėmimas nesuderinamas su atliekamomis

funkcijomis. Siekdami išvengti bet kokios įtakos priimamiems sprendimams, jos nepriimsime“;

3. „Prašome neįsižeisti dėl to, kad nepriimame dovanos, už mūsų darbą yra mokamas atlyginimas ir mūsų pareiga yra atlikti darbą tinkamai ir kokybiškai be papildomų paskatinimų“ ir pan.

(Pranešimo apie pažeidimą forma)

PRANEŠIMAS APIE PAŽEIDIMĄ

20_____ m. _____ d.
Vilniaus

Asmens, pranešančio informaciją apie pažeidimą, duomenys	
Vardas, pavardė	
Asmens kodas	
Darbovietė (su įstaiga siejantys ar sieję darbo ar sutartiniai santykiai)	
Pareigos	
Telefono nr.	
Asmeninis el. paštas	
Gyvenamosios vietos adresas	
Informacija apie pažeidimą	
1. Apie kokį pažeidimą pranešate?	
2. Kokio tai pobūdžio pažeidimas?	
3. Kas padarė šį pažeidimą?	
4. Kokie galėjo būti asmens motyvai darant pažeidimą?	
5. Pažeidimo padarymo vietas ir laikas.	
Duomenys apie pažeidimą padariusį asmenį ar asmenis	
Vardas, pavardė	
Darbovietė	
Pareigos	
1. Ar yra kitų asmenų, kurie dalyvavo ar galėjo dalyvauti darant pažeidimą? Jei taip, nurodykite juos.	
2. Ar yra kitų pažeidimo liudininkų? Jei taip, pateikite jų kontaktinius duomenis.	

☐ Patvirtinu, kad esu susipažinęs su teisinėmis pasekmėmis už melagingos informacijos teikimą, o mano teikiama informacija yra teisinga.

Data

Parašas